10

# DISPUTATIO MEDICA INAUGURALIS, DE TYPHO VEL FEBRE NERVOSA.

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GULIELMI ROBERTSON, S.S.T.P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ Praefecti;

NEC NON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI conſenſu,

Et nobiliſſimae FACULTATIS MEDICÆ decreto,

PRO GRADU DOCTORATUS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini ſubjicit

GULIELMUS FEARNE,

ANGLO-BRITANNUS,

Societatis Medicae Edinenſis Sodalis,

NEC NON

Societatis Chirurgo-medicae Edinenſis

Socius Honorarius et Praeſes Annuus.

Ad diem 12. Septembris, hora locoque ſolitis.

Quae praeſenti opuſculo deſunt, ſuppleat aetas.

EDINBURGI:

Apud BALFOUR et SMELLIE,

Academiae Typographos.

M,DCC,LXXVIII.

With Respectfull Complim
this Theses
is
presented
To
D.r Hen.y Haskey
from his Humble Serv.t
Will: Fearne

Egregiis viris,

REVERENDO

CAROLO WEBSTER, M. D.

VERB. DEI MIN.

Valetudinarii publici Edinenſis

Medicorum alteri,

Ob ſingularem, quam ſibi,

Studia Edinburgi ſequenti,

Praeſtitit,

Amicitiam, fida conſilia,

Paternum amorem;

Item,

ROBERTO PRIESTLEY,

De Leede, in Agro Eboracenſi,

Chirurgo peritiſſimo,

Suo olim, in artis medicae tyrocinio,

Per ſex annorum ſpatium,

Praeceptori,

Studiorum fautori,

Fideli monitori,

Hancce Diſputationem

D. C. Q.

GULIELMUS FEARNE.

Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b30791388

# PROOEMIUM.

DISPUTATIO ſubſequens, dum negotiis militaribus diſtrictus fui, et valetudo parum commoda fuit, conſcripta eſt; igitur minus abſoluta ſit, oportet. Quod notitia morbi accurata ſummi momenti eſt; quodque frequenter, et in Noſocomio Regio, et in Arce Edinenſi, dum curationibus illic praefui, graſſatus eſt, attentionem ad hunc morbum potiſſimum converti. Vera morbi theoria, ab ea, quam in vulgus edidi, aliquantum forſitan diverſa eſt; quae vero ſuper hac ſentiam, ea in lucem emitti vetuerunt ſupra poſita; hoc forſitan poſtea faciam, cum ea magis abſoluta reddiderint otium et experientia ulterior. In praeſentia, ex aliorum copia meam inopiam ſublevavi; namque e FRACASTORIO, GILCHRISTO, HUXHAMO, PRINGELIO, CULLENO, &c. omnia, quae argumentum clarius reddere, et viam medendi rationalem ſtabilire poſſent, excerpſi.

Quanquam nonnulli medici, corticem Peruvianum ab initio et per totum ejus decurſum, evacuationibus modicis praemiſſis, adhibere magnopere

pere dubitent, et theoria ſpecioſa huic adverſatur; experientia tamen doctus, ut ad eum quamprimum confugiatur, hortor et ſuadeo. Nec deſunt auctores magni nominis et famae, qui in eandem ſententiam conceſſerunt.

Ingratus haud dubie forem, ſi hanc occaſionem, iis qui me in ſtudiis proſequendis vel conſiliis adjuverunt, vel exemplo ſuo excitarunt, grates perſolvendi praetermitterem.

In primis memorandi ſunt Profeſſores eruditiſſimi, hac in alma et florentiſſima Academia artem medicam docentes; quorum praelectionibus utiliſſimis per quinquennium continuum uſque laetus interfui; praecipue Cel. MONROIO et HOPIO, qui me beneficiis ſuis accumulatim ornarunt, et in morbis qui inter milites graſſari ſolent direxerunt.

Item commemorandus eſt GREGORIUS GRANT, M. D. Coll. Reg. Med. Edin. Praeſes, cujus amicitiam et urbanitatem, in me ſaepe demonſtratam, ſemper quamplurimi faciam.

Necnon FRANCISCO BILLAM, Chirurgo celebri Leedenenſi, propter egregiam ejus adverſus me, medicinae adhuc Tyronem, voluntatem et humanitatem, gratias habeo.

Silentio quoque non praetereundus eſt Edvardus Hicks, Cohortis LXX. Protribuno, et reliqui ordinum Ductores, inter quos feliciter, chirurgi officio fungens, victitavi, et quorum nunquam amicitiae officia, ſummam humanitatem, cultumque, viris militaribus decorum, dum mei ego memor, obliviſcar.

D I S.

## CORRIGENDUM.

Pag. 20. lin. 10. *lege* eſt ſtatus corporis, cui admoventur, praeſens.

# DISPUTATIO MEDICA,

## INAUGURALIS,

DE

# Typho, vel Febre Nervoſa.

## HISTORIA MORBI.

### STADIUM PRIMUM.

QUO tempore febris nervoſa incipiat, nonnunquam ſtatuere difficillimum; ſigna enim ſub initium non gravia ſunt, et multos in dies, aliquando ſeptimanas, ante ingraveſcunt, quam aegrotus ſe continere medicumve accerſere cogatur.

Plagarum tempeſtatumque calidiorum morbus eſt, et, quanquam a nonnullis morbo pro novo habetur, quicunque Fracaſtorium cum Huxha-

mio comparaverit, febrim aeque accurate ab illo, ac hoc, depictam comperiet *.

Primi ſtadii notae, quae plurimum moleſtiae aegroto faceſſunt, ſunt, debilitas ubique corporis, languor, appetitus proſtratus, reditus frequentes frigoris levis et caloris alternorum abnormes, quae animum inſigniter demiſſum ſemper comitantur. Haec brevi ſubſequitur nauſea et omnis cibi averſatio, quae ſi eo uſque augeatur ut vomitionem moveat, nihil niſi phlegma inſipidum rejicitur. Vultus palleſcit et mole imminuitur; aegrotus inquietudine et anxietate tentatur; ſemet adeo affici, ut negotia ſolita nequeat curare; adverſa tamen valetudine non ita premi, ut ſemetipſum ex toto cogatur continere, ſentit. Caput ei dolore obtuſo, vertigine ſenſuque frigoris, praeſertim occipitis, afficitur, et luce ſonituque mirum in modum movetur aegrotus. Lingua parum mutatur, et a ſtatu naturali non longe deflectit, muco quidem albido obducitur, et aeger magnum ejus calorem, quamvis ſitis modica eſt, conqueritur. Pulſus arteriarum celeres, debiles, inaequales, modo tremuli, modo admodum tardi et intermittentes.

Adſunt

* Fracaſtor. de Morb. contag. lib. 2. cap. 4.

Adſunt ſpiritus gravior, ſuſpirium frequens, conſtrictionis circa praecordia ſenſus, quae omnia tamen ſaepe nulla tuſſis comitatur. Urina pallida, limpida, aliquando colore ſeroſa, et parum mutationis, donec ad ultima morbi ſtadia ſit perventum, ſubit.

Mane omnia aegroto ſigna levantur ; ſed veſpere redeunt non parum adaucta. Dolor capitis, vertigo, calor gravior, pulſus et arteriarum crebriores, et aegrotus ad ſomnolentiam quam maxime proclivis eſt, ſomno tamen non reficitur.

Sanguis, hoc in morbo miſſus, textura admodum laxus eſt, in vaſe, in quod fuerit receptus, vix concreſcit, vel in craſſamentum ſerumve ſeparatur, nulla cruſta coriacea in ejus ſuperficie ſemet oſtendente.

Quinetiam ſenſus viſque cogitandi langueſcunt: Qui languor, prout febris provehitur, increſcit, illumque animi ſtatum demiſſum, qui quidem a metu et anxietate ſuper morbi eventu oritur, facit.

## STADIUM SECUNDUM.

Poſtquam hoc in ſtatu ſeptem vel octo dies manſit aegrotus, languor et debilitas multum

augen-

augentur ; praecordiorum gravitas, anxietas, et proclivitas ad deliquium potiſſimum urgent ; et, ſi ſemet levare conatur aeger, non raro linquitur animo. Sudores frigidi in ſincipite et averſis manibus ſubito apparent, et non minus ſubito evaneſcunt. Genae non parum rubeſcunt ; extremae tamen aures et naſus ex toto frigeſcunt. Vertigo et gravitas capitis admodum intenduntur, dolor juxta ſuturae coronariae decurſum ſe extendit, et aurium tinnitus accedit. Hic ſummam aegroto moleſtiam faceſſit, et brevi frequenter typhomania accedit. Verba rite enunciare nequit, et, quanquam circumſtantibus dormire videtur, id ignorans, rem ita ſeſe habere negat. Hoc ſubſequitur magnus manuum tremor, ſubſultus tendinum, ſurditas, in nonnullis maxima, quanquam, ſub initium, lux ſonituſque fuerint intolerabilia.

Sub hoc tempus lingua ſicca, rubra, aliqua ex parte fiſſa, in medio malum punicum colore referens, marginibus ſubflava vel ſubviridis, magnopere tremens ſi exſeratur.

Spiritus admodum gravis et difficilis. Eruptio frequenter accedit, quamvis morbum, niſi aegrotus in aëre nimis calido habeatur, non ſemper comitatur. Signa parum levat, modo colore

punicea

punicea vel pallido-rubra, modo ad colorem magis lividum vergit, et ſupra cutem nunquam attollitur. Quas partes hae maculae occupant, eae ſunt, pectus, dorſum, nonnunquam crura et brachia. Haec quidem rarius afficiuntur. Maculae tam parum conſpicuae ſunt, ut, niſi eas attente conſideremus, nulla inter eas interſtitia notare poſſimus; ſuperficies enim tantum paulo rubrior magiſve, quam pro conſuetudine, florida eſſe, videtur. Hae hoc morbi tempore non circumſcribuntur; namque interdum ſub quartum quintumve diem, interdum non ante decimum quartum, et denique interdum non niſi poſt mortem ſeſe oſtendunt.

Urina nunc magis limpida, abſque ſedimento, eſt; quamvis nonnunquam aliquid furfuraceum continet, quod fundum non petit. In aliis ſudores copioſiſſimi a die nono ad duodecimum uſque profunduntur, quanquam calor corporeus, praeſertim extremorum, multum imminuitur; in aliis diarrhoea perpetuo adeſt, quae eos magnopere exercet. Haec utraque aegrotantibus vires brevi convellunt.

## STADIUM TERTIUM.

Nunc omnia ſigna, quae ſummam debilitatem ſignificant, magnopere augentur. Extrema perpetuo frigida manent, et ſubſultus tendinum, prout vires imminuantur, pulſuſve arteriarum ſubſidant, increſcit. Oculi immobiles fiunt et collabuntur, aut idem non ſpectant, et aeger eminentia in ſtragulis parietibuſve adjunctis carpere conatur. Ungues palleſcunt et liveſcunt, labia intremunt, et delirium comate profundo finitur*. Ictus arteriarum adeo celeres, et eodem tempore

* Poeta ingenioſus, qui hac in academia fuit educatus, et per ſcripta ſua et hanc regionem et academiam ſummo honore affecit, ſigna hujuſce ſtadii inter eam febrim depingendam, qui copiis Britannicis Carthagenam, Vernone duce, obſidentibus exitio fuit, pulchre et pathetice (ſi ita loqui liceat) modo ſequenti enumeravit:

Sick nature blaſting, and to heartleſs woe,
And feeble deſolation, caſting down
The towering hopes, and all the pride of man,
—————you pitying ſaw;
To infant weakneſs, ſhrunk the warrior's arm!
Saw the deep racking pang, the gaſtly form,
The lip pale quivering, and the beamleſs eye
No more with ardour bright!

Thomson's Seasons, Summer, lin. 1026.

tempore adeo debiles, ut numerari nequeant; ſenſus ſuffocationis in gutture adeſt; verba enunciandi impotentia, et vox quaſi faucibus haeret. Omnes ſphincteres relaxantur; ſtercus et urina abſque voluntate excernuntur; et lachrymae, quaſi furtim, per genas labuntur. Hoc, convulſiones toto corpore, tremores permagni, ad extremum jam ventum eſſe teſtantur.

Aliquando per morbi extrema ſtadia, ſigna putredinis humorum accedunt, qualia ſunt, petechiae, maculae, vibices, aphthae circa os et fauces colore nigrae, animae faetor, ructus nidoroſi, cum odore totius corporis cadaveroſo. Urina et alia excreta ſanguine tingi videntur; faeces immodice calidae faetidaeque ſunt, adeo ut nutrices, quarum eas tollere eſt, in morbum incidant. Omnes notae ingraveſcunt, ſitis inextincta, amaritudo oris ingrata, nauſea et vomitio graves et frequentes. Oculi in omnibus fere cornu vitrive ſpeciem prae ſeſe ferunt. Quod in fluore albo excernitur, colore ſanguineo admodum rubro tingitur, ſanguis e gingivis, naribus, et ulceribus vetuſtis profunditur; quae cum ſingultu vitam aegroto miſerando finire conſuerunt.

DURA-

## DURATIO MORBI.

Hic morbus raro judicatur. Nonnullis in exemplis, aegrotus complures dies comate obrutus jacet, morbumque, nullis judicii ſignis ſe oſtendentibus, ſomno vincere videtur. In aliis, ſub ſeptimanam alteram tertiamve, nonnihil ſpei ex nubeculis urinae innatantibus, et ſudoribus abnormibus, affulgere ſolet. Caeterum morbus plerumque in ſpatium multo longius, dierum nempe triginta vel quadraginta, producitur. Si tam diu maneat, aegrotum ſaepiſſime fatuitatis aliquanto adficit, quod non multos per menſes decedit, donec vires ei ex toto reſtituantur. Vir doctus et ingenioſus Dr Clephane ſigna plerumque, die decimo ſeptimo, ex quo aegrotus ſemet continere fuerit coactus, in melius maxime conſpicue mutari notavit. Alii vero celebres medici vel morte vel ſalute, quamvis rarius, ſeptem diebus morbum finiri memoriae prodiderunt. Aliquando in parotidum vel maxillarium glandularum ſuppurationem definit. Multi gangraenam, quae in partibus, quibus aegrotus incubuit, oritur, pro bono ſigno habuerunt; hoc vero

illis

illis aſſentire non poſſumus, cum a partibus compreſſis tantum proficiſci videatur, et, abſque ullo bono effectu, ſeſe frequenter oſtendat.

## DEFINITIO.

"Morbus plerumque contagioſus, calor parum auctus, pulſus parvus, debilis, plerumque frequens, ſenſorii functiones plurimum turbatae, vires multum imminutae *."

## MORBI DISCRIMINA.

Quamvis hiſtoria et character, ſupra tradita, ad hanc febrem a ſynocha diſtinguendam, ſufficiunt; cum tamen duo genera non raro conjungantur, ſigna ſynochae maxime notabilia referre fortaſſe conveniet.

Haec plagarum et tempeſtatum frigidarum morbus eſt, et robuſtos et plenos, aut diatheſi phlogiſticae opportunos, invadit. Eam non praecedit languor inſignis vel appetitus proſtratus.

† B Horror

* Cullen. Synop. Noſol. method. G. 5.

Horror admodum magnus eſt; abſque vero nauſea vel vomitu. Huic ſupervenit calor auctus, faciei rubor et tumor. Pulſus arteriarum frequentes, validi, duri; dolor capitis magnus, et arteriarum temporum violenta agitatio. Dolor capitis per ligaturam, ei arcte circumdatam, levatur, et pulſus, ſanguine detracto, plenior validiorque nonnunquam evadit. Sanguis quolibet in vaſe, in quod fuerit emiſſus, concreſcens cruſtam albidam tenacem oſtendit. Dolor lumborum in omni febri poteſt ſubeſſe; in hac vero admodum gravis eſt. Spiritus aegre trahitur, lingua fauceſque aridae, et aegrotus magnam ſitim conqueritur. Urina colorata, et ſub initium nihil ſedimenti deponit. Alvus plerumque dura. Haec febris circa diem ſeptimum plerumque finitur, et raro, abſque aliquanto catarrhi vel affectione topica, accedit. Exacerbationes et remiſſiones, quae plerumque incidunt, admodum ſunt obſcurae, et febris aliqua evacuatione, ſenſibus plane percipienda, ut ſanguinis profuſione, vel ſudore, fere conſuevit finiri. Dum hae evacuationes pergunt, aliquid copioſum in urina ſubſidit.

Quantum ad ſynochum attinet, nihil aliud, quam mera typhi varietas, quam diatheſis phlogiſtica ſubſtans, dum cauſae typhi corpori admoventur,

ventur, [redacted]dare ſolet. Huxhamius, qui typhum accurate depinxit, multaſque obſervationes ſuper eo ingenioſas memoriae prodidit, hujus et ſynochi ſimilitudinem probe noviſſe videtur, et poſſe, et non raro revera, conjungi fatetur. Quantum febres putridas malignas et peſtilentiales ſpectat, idem obſervator ſagaciſſimus eas violentius invadere, rigores eſſe majores, et omnia denique ſigna eſſe multo graviora, affirmat, adeo ut poſſimus concludere, putredinem pro ſigno tantum habendam, quod febres remittentes et nervoſas ex aequo poteſt comitari.

## SEMINIUM.

Si hiſtoriam ſupra traditam attenti conſideremus, vim nervoſam imminutam non tantum ſub initium, ſed per totum morbi decurſum, ſe evidenter oſtendere, non opinari non poterimus. Hanc igitur pro typhi ſeminio habemus.

## SEMINII CAUSÆ.

Ad has autem omnia, quae debilitatem faciunt, relegamus, qualia ſunt,

A.

A. Affectus animi eundem contriſtantes.

a. Metus.

b. Amor faſtidio penſatus, &c.

B. Omnia quae nimia ſunt.

a. Potatio.

b. Cibus ſumptus.

c. Venus.

C. Diaeta tenuis.

D. Vita ſedentaria.

De ſingulis ordine agetur.

A. *Affectus animi eundem contriſtantes*—Eum animum inter et corpus nexum intercedere, ut quilibet illius affectus functiones hujus non parum ſoleat afficere, omnes quaſi uno ore fatentur. Affectus animi triſtes, quotquot ſunt, vires inſigniter ſedantes habent, et nullus forſitan affectus animum humanum ſua agendi et cogitandi poteſtate aeque potenter orbat, aut aeque cito agit, ac *metus*. Hic vim cerebri, et igitur actionem cordis et arteriarum, imminuendo, ſanguinem ad partes extremas propelli prohibet, ſuperficiem pallidam et frigidam reddens, et ad univerſas functiones debilitandas plane confert.

Actio

Actio metus non ſemper ſedat; namque pro gradu variat. Ita magnas poteſtates inſigniter ſedantes edit, paralyſin, apoplexiam, ſincopen, mortemque ipſam faciens; caeterum modicus, reniſum faciendo, motibus convulſivis, ut in epilepſia, quam actione ſua nonnunquam tollit, incidit, manifeſte occurrit.

b. *Amor faſtidio penſatus.*—Effectus amoris male penſati, ut affectus animi triſtis, ab illo poeta et medico Dr Armſtrong, adeo eleganter depinguntur, ut libertatem verſiculos ejus citandi non nobis negatum iri ſperemus.

'Love well repaid, and not too weakly ſunk
'In wanton and unmanly tenderneſs,
'Adds bloom to health; o'er every virtue ſheds
'A gay, humane, a ſweet and generous grace,
'And brightens all the ornaments of man.
'But fruitleſs, hopeleſs, diſappointed, rack'd
'With jealouſy, fatigu'd with hope and fear,
'Too ſerious, or too languiſhingly fond,
'Unnerves the body, and unmans the ſoul *.'

Ut *cibus nimius ſumptus*, praeſertim animalis, plenitudinem morbidam facit, vimque vaſis contractilem tandem imminuit; ita *nimis parce captus*,

* Armſtrong on Health, Book 4. lin. 360.

*tus*, vel quantitas *alimenti aquoſi juſto* major, machinam animalem non ſatis nutrit. Typhum ibi multo violentius graſſari, ubi penuria et moeſtitia ſubſunt, experientia clare teſtatur. Hinc Gilchriſtius pauperculos huic morbo potiſſimum opportunos eſſe, et ſe pauca ejus in iis, qui cibo generoſo uſi ſunt, vinumque modice biberunt, exempla compertum eſſe notavit *. Coldenus, in ſua febris nervoſae, quae apud Americanos multum ſaevit, hiſtoria, idem obſervavit †.

Omnes aliae cauſae, quae vires ventriculo muſculares convellunt, totum tandem ſyſtema debilitant. *Potatio nimia*, hoc ſeculo luxuria diffluente, hanc debilitatem in primis facit. Quamvis vinum modice adhibitum ut tonicum gratum potenſque agit; liberaliter vero ſumptum corpus nimis excitat: Quod collapſus neceſſario ſubſequitur, qui vires admodum ſedantes edit, omnem ad extremum oeconomiae animalis functionem debilitans.

Adeo verum eſt, quod poeta, notat:

We

* Med. Eſſays of Edinburgh, vol. 4. p. 281.

† Med. Obſerv. and Inquiries, vol. 1. p. 226.

'We curſe not wine: The vile exceſs we blame:
'More fruitful than the accumulated board
'Of pain and miſery. For the ſubtle draught
'Faſter and ſurer ſwells the vital tide;
'And with more active poiſon, than the floods
'Of groſſer crudity convey, pervades
'The far remote meanders of our frame *.

*Venus nimia.*—Haec in primis nociva eſt. Si ei ultra, quam natura deſiderat, indulgeas, corpus brevi debilitat, et proclivitatem ad morbos genere et gravitate diverſas manifeſtam haud dubie dat. "Concubitus vero," inquit Celſus, "neque nimis concupiſcendus, neque nimis pertimeſcendus eſt. Rarus corpus excitat, frequens ſolvit. Cum autem frequens non numero ſit, ſed natura, ratione aetatis et corporis, ſcire licet, eum non inutilem eſſe, quem neque languor, neque dolor ſequitur †." Idem verbis quam clariſſimis affirmat doctus ingenioſuſque Gaubius. "Immoderata ſeminis profuſio non tantum utiliſſimi humoris jactura, ſed ipſo etiam motu convulſivo, quo emittitur, frequentius repetito, imprimis laedit ‡."

*Vita*

* Armſtrong on Health, Book 2. lin. 446.

† Celſi Opera, lib. 1. c. 1.

‡ Gaubii Patholog. § 562.

*Vita ſedentaria*—Divina autem providentia, ut ſtatus quietis et inertiae, utcunque mortalibus gratus ſit, multa mala ſecum adducat; ut tales morbos generet, quales homines aliquantum laboris, ut ad vitam jucundam, immo tolerabilem, reddendam omnino neceſſarium, ſubire poſſunt cogere, ita comparavit. Hinc, ab exercitatione neglecta, mala innumera oriuntur, deſcriptu quam depulſu multo faciliora. Vis nervoſa imminuitur, circuitus ſanguinis languidus evadit, vires muſculis convelluntur, concoctio et nutritio parum accurate abſolvuntur, et omnes ſecretiones magna ex parte vitiantur. Swietenius celeberrimus, exercitationis vitaeque ruſticanae utilitatem exponens, inquit, "Dum duro labore victum ſibi et ſuis comparat ruſticus, quam firma habet omnia, quam robuſta! Omnes aëris injurias ſpernit, duriſſimos vorans cibos digerit perfectiſſime. Otio et luxu perditus homo quam debilis, quam miſere vivit! Minimam aëris ambientis mutationem ſentit illico; et millenis gulae irritamentis, quae ſatietas, non fames invenit, vix poteſt languentem excitare ventriculum *."

*Calor*

* Van. Swiet. Comment. v. 1. § 30. p. 41.

*Calor*—Eſt ſtimulus ad vitam animalem et vegetabilem ſuſtentandam neceſſarius; cum tamen nimis liberaliter admovetur, valetudini commodae ſummo eſt exitio. Calorem corporis proprium imminuit, et, ſyſtema nervoſum debilitando, ſecretiones et excretiones magnopere turbat. Vires mentales languidae redduntur, circuitus impeditur, tonus primarum viarum non parum imminuitur, et totum corpus debile et irritabile fit, et hinc typho opportunius.

## POTESTATES NOCENTES.

Hae autem potiſſimum ſunt *frigus* et *effluvia humana*. De quibus ordine dicetur.

*De frigore.*—Frigus plures, quam peſtem, famem, aut gladium, rapuiſſe Sydenhamius ſagaciſſimus notavit; id tamen, niſi alii cauſae adjunctum, nunquam febrim nervoſam, ſemper ſynocham, facere; ſed contagio humano additum naturam febris, perſpirationem forſitan diminuendo, non parum regere et moderari credimus *.

Actio frigoris triplex eſſe videtur:

† C a. Sedans.

* Chalmers Eſſ. on Fevers, Eſſ. 1. Ch. 1.
Gorter de Perſpir. inſenſ. C. 12. art. 46.

a. Sedans.

b. Stimulans, vel,

c. Tonica vel aſtringens.

a. *Poteſtas ſedans.*—Calor modicus, ut ſupra poſuimus, vim animalium nervoſam potiſſimum vivam conſervat et excitat. Contrarium igitur frigus praeſtet oportet. Nimius vel intenſus vitale principium vel totius corporis, vel cujuſlibet ejus portiunculae, ex toto perdit *.

b. *Stimulans.*—Cum frigus ſyſtemati tempus in breve admovetur, cordi arteriiſque ſtimulo eſt, calorem partis et ruborem, cui applicatur, faciens. Ita, ſi nivem manibus illinamus, ſenſum frigoris ſubſequitur aliquantum reniſus.

c. *Tonica vel aſtringens.*—Si frigus modicum corporibus inanimis applicetur, omnes eorum partes non parum durat et contrahit, et gravitatem eorum ſpecificam auget. Eundem effectum fibras in animatas edit, vaſorum ſuperficiei contractionem, igiturque pallorem perſpirationemque ſuppreſſam, faciens. Haec quoque contractio totum in corpus aliqua ex parte diffunditur, et ſyſtemati univerſo tonum conciliat.

Actionem

* Vid. Banks voyage, V. 2. p. 49.

Actionem frigoris ſemper ſedantem eſſe, et poteſtatem ejus ſtimulantem a reniſu ſyſtematis, vel conamine virium naturae medicatricium, pendere probabile. Namque, quo magis vis circuitus ſanguinei ante imminuta eſt, eo ſemper illud agere neminem poteſt latere.

*De effluviis humanis*.—Materia quaedam e corpore humano ſano morbiſve laborante conſtanter exhalatur, quae in atmoſphaeram diffuſa, et hoc modo diſſipata, homini, unde emittitur, vel cuilibet ex adſtantibus rariſſime noxae eſt. Si vero circa corpus retineatur, vel in locis, ad quae ventus non adſpiret, accumuletur, inde vires quam maxime nocivas ſibi comparat, eoſque, quibus admovetur, praeſertim, ſi a febribus notis putredinis ſtipatis oriatur, magnopere laedit.

Hoc modo typhum a contagione humana plerumque oriri, et hanc contagionem graviorem eſſe, cum a fomite, quam cum a corpore humano, proficiſcitur, volentes credimus. Haec opinio bene ſuſtentatur ; Lindus enim celeberrimus quod ſubſequitur notat: “ By a fixed attention to this ſubject for many years paſt, I am convinced that the body of the diſeaſed, kept exactly neat and clean, is not ſo liable to impreſs the taint, as his late wearing apparel, dirty linen, and unclean-

neſs

neſs of any ſort about him, long retained in that impure ſtate *.'

Quod contagionem a fomite, quam a corpore, potentiorem eſſe ulterius firmat, eſt obſervatio Pringeliana: Viginti tres homines, nempe, in tabernaculis vetuſtioribus, ubi nonnulli cubuerant aegri, reficiendis occupatos eſſe, et ſeptemdecim ex hoc numero febre infectos, eaque extinctos, eſſe.

Id, unde actio effluviorum potiſſimum pendeat, et ſtatum corporis, cui admoventur, oſtendit. Cum in ſyſtema nervoſum, debilitatem faciendo, plane agant, effectus eorum, prout ſyſtema validius aut debilius eſt, major minorve erit; namque corpus humanum, pro ſuis viribus, cauſis debilitantibus obſiſtere poteſt. Rem ita ſeſe habere, actio frigoris, ſupra poſita, abunde teſtatur; namque frigus, niſi aliae cauſae debilitantes ei adjungantur, rarius agere conſuevit.

## CAUSA MORBUM CONTINENS.

Non minus in typho, quam in intermittentibus, tria eſſe ſtadia, quae, quamvis minus evidenter,

* Lind on Fevers and Infect. p. 221.

ter, haud dubie incidunt, ſtatum nempe debilitatis, frigoris, et caloris, contendere non dubitamus. Haec ſtadia autem ſe invicem modo regulari, et ordine ſupra comprehenſo, excipere conſtanter notantur, et pro ſerie quadam cauſae et effectus habentur; namque cauſam frigoris omnia, quae per paroxyſmum ſubſequuntur, facere nemo non opinatur *. Boerhaavius, et ejus aemuli, ſaltem quantum intermittentes ſpectat, hanc in opinionem conceſſerunt. Quanquam miaſmata paluſtria intermittentes, et humana effluvia typhum faciant; utraque tamen, quantum in ſeſe eſt, ad vim nervoſam perdendam eodem modo conferre admodum probabile. Ex iis, quae magis minuſve evidenter in omnibus febribus incidunt, partibus, nempe, externis mole imminutis, excretionibus ſuppreſſis, &c. rite conſideratis, frigus notis ſpaſmi vaſorum extremorum manifeſtis ſtipari, aperte conſtat. Spaſmus autem illatus, pro lege ſyſtematis notiſſima, cordi arteriiſque ſtimulo eſt, et illum reniſum facit, qui manet, donec vis cerebri reſtauretur, et motus vaſorum ſuperficiei, quibus ſanguis rurſus partes in extremas diffunditur, ſudorque tandem moveatur. Hinc debilitatem

* Cullen, Firſt lines, pract. § 36.

bilitatem et ſpaſmum reniſui fundamenta ponere, cauſamque febris proximam conſtituere, cogitare non dubitamus.

## EVENTUS MORBI.

Febres plerumque, decurſum per ſuum, varias facies induunt, quae majoris minoriſve momenti ſunt, utpote quae ſalutem mortemve denuncient. Studium igitur earum a nemine, qui medicinam cum judicio et ſucceſſu proſpero facere cupit, neglectui habendum, quam manifeſtiſſimum eſt.

Inter omnes autem convenit, certa ſigna in omni febre ſeſe oſtendere, quae noxae ſunt, et ad vitam extinguendam conferunt, quaeque *vis morbi* appellari conſuerunt; et alia, contra, non deeſſe, quae prioribus obſiſtunt, quaeque *vires naturae medicatrices*, diu apud ſcholas Æſculapii celeberrimat, nominantur. Multi ſua praeſagia ab his illiſve ſignis ex aequo petiverunt. Si vero noſtra doctrina fundamento ſtabili innitatur, hoc factu difficillimum eſſe comperietur, cum, ad utram claſſem multa ſignorum relegare debeamus, i. e. utrum a morbo ipſo vel a conaminibus naturae, valetudinem commodam reſtaurare molien-

tis,

tis, ſalutiferis, proficiſcantur, ignoremus. In hoc rerum ſtatu parum certo, prognoſin typhi e ſignis, quae mortem portendunt, vel magnam debilitatem vel proclivitatem humorum ad putredinem ſignificant, attente conſideratis, melius diſci poſſe putamus. Hanc vero per tabulas ſubſequentes quam maxime claram reddere conabimur.

I. Quae ſigna magnam debiliatem ſignificant.

1. *In functionibus animalibus*, ea ſunt:

A. Motuum voluntati ſubditorum debilitas.

a. Laſſitudo.

b. Incubatio in dorſum, cruribus extenſis.

c. Impotentia corpus vertendi.

d. Delapſus in lecto.

B. Motuum voluntariorum irregularitas, a debilitate vel mobilitate eorum pendens.

a. Tremor manuum vel linguae.

b. Subſultus tendinum.

c. Stridor dentium.

d. Convulſiones.

e. Linguae titubantia.

f. Oculi omnia ſibi objecta oblique ſpectantes.

g. Tardus oculorum motus.

C. Debilitas ſenſus, quam adeſſe teſtatur inſenſilitas ſolitorum ſtimulorum.

a. Lucis,

a. Lucis, quod oſtendunt,

*a*. Oculi fixi.

*b*. Viſus duplex parumve diſtinctus.

b. Soni, quod indicat,

*a*. Surditas univerſa.

*b*. Tinnitus aurium.

D. Debilitas vel irregularitas functionum mentalium.

a. Caecitas.

b. Coma.

c. Pervigilium.

d. Affectus animi triſtes.

e. Delirium mite.

Quae ſigna debilitatem demonſtrant.

2. *In functionibus animalibus*, ea ſunt:

A. Pulſus arteriarum debiles, abnormes, vel tardi, quos adeſſe indicant,

a. Sudores frigidi.

b. Pallor faciei.

c. Ungues lividi.

B. Frigus extremorum.

a. Manuum.

b. Pedum.

c. Extremi naſi.

d. Extremarum aurium.

C. De-

C. Deliquium animi, vel

a. In poſitura erecta.

b. Motu adhibito.

D. Spiritus debilis vel difficilis, abſque affectu loco proprio.

Quae ſigna debilitatem oſtendunt,

3. In *functionibus naturalibus* ea ſunt:

A. Debilitas ventriculi.

a. Anorexia.

b. Nauſea.

c. Vomitus.

d. Sapor amiſſus.

e. Odoratus.

B. Excretiones involuntariae, a paralyſi ſphincterum pendentes.

a. Urina male retenta.

b. Faeces.

C. Difficultas devorandi, a debilitate paralyſive muſculorum proficiſcens.

*Quorundam e ſignis in tabula praecedente comprehenſis ratio.*

Nullum organum, ſanitate ſubſtante, impreſſiones acutius quam *Oculus* ſentit. Hinc in febribus medici celeberrimi ſe progreſſum debilitatis, ſpeciem, quam prae ſeſe ferat, attente conſi-

derando, poſſe deſignare exiſtimarunt. Igitur, febribus bene provectis, cum aegrotus ſibi objectum parum clare videt, aut ea, quae abſunt, adeſſe putat; et unum horum et alterum conditioni ſenſorii communis tribuere moris fuit, quanquam forſitan a ſtatu organi ipſius per collapſum cerebri affecti, aliqua ex parte poſſunt pendere. Ita cum omnia, quae in febribus aegrotus contemplatur, maculis nigris operiri videntur, aut tumores nonnullis in locis parvulas habere, adeo ut febricitans digitos ſuos in hiſce maculis, &c. tollendis adhibeat, antiquiores eventum morbi infauſtum fore ſunt opinati.

*Viſus duplex vel obliquus.*—Haec ſigna tantam muſculorum, qui oculos movent, debilitatem ſignificant, ut utrumque ad eandem rem eodem tempore vertere nequeant, adeo ut ſinguli tantum eam verſus alternatim dirigi poſſint.

*Surditas.*—Hoc ſignum per ullum affectum, organo auditus proprium, non facile poteſt exponi. Igitur conditioni collapſus ſenſorii communis tribuatur neceſſe eſt. Non multum periculi plerumque portendit; contra, modica ſurditas nonnullis pro fauſto habetur; ſed hoc in caſu per coma, quod ei plerumque adjungitur, decipi poſſunt.

*De-*

*Delirium.*—Hoc ſymptoma pleraſque febres comitatur, et ab aliqua excitationis cerebri inaequalitate, undeunde nata, pendere videtur, vim ejus nervoſam eodem tempore imminutam eſſe ſignificans. Varietates ejus diverſas a ſe invicem ſecernere, cum nunquam non ſignum naturae horrendae ſit, inter medicinam faciendam ſummi momenti eſt. Delirium ferox in hiſce febribus plerumque ſeſe oſtendit, ubi diatheſis phlogiſtica ſub initium invaleſcit, et acuta pyrexia, capitis dolore, faciei et oculorum rubore, ſenſu lucis et ſonitus acuto, ſtipatur. His accedunt, magna ad iram proclivitas, loquela celeris, vox ſublata et irati ſimilis, et aegrotus e lecto exilire ſaepe conatur. In typho, contra, delirium mite eſt, et id praecedunt ſigna magnae totius ſyſtematis debilitatis, qualia ſunt, pulſus arteriarum debiles, celeres, magna anxietas, vertigo, ſtupor, facies Hippocratica, oculique vitrum referentes. Ægrotus non ferox aut iracundus, lecto facile continetur; et ſermo, quamvis alienus, et muſſitatio placida. Memoria ei deficit, ideas aſſociare pro conſuetudine nequit, maxime ſolitas dediſcit; amicos, conclave, cubile, miniſtros obliviſcitur. Harum autem ſpecierum, dum medicinam exercemus, certas con-

conjunctiones ſaepe offendimus, quae faciunt, ut eas ſecernere, utcunque neceſſarium, in primis difficile ſit. Rebus veris ita ſeſe habentibus, nihil aliud medico agendum reſtat, quam ingenium ſuum et ſolertiam remediorum, affectu ſyſtematis univerſi ſemper quam maxime diligenter obſervato, periculum caute faciendo, demonſtrare.

Complura alia ſymptomata noſtra in tabula comprehenſa hic poſſent enumerari; caeterum limites diſſertatiunculae hujuſmodi hoc vetant, et, cum ad doctrinam noſtram illuſtrandam expoſita ſufficiant, forſitan non neceſſarium.

Debilitas, in una alterave functione ſeſe oſtendens, niſi complures ſimul invadat, non admodum formidoloſa. Quanquam nonnullis in exemplis maxima eſt, aegrotus tamen praeter ſpem, et non abſque noſtra ſumma voluptate, convaleſcit. Signa enim debilitatis ſola, quamvis adſunt, non plurimum periculi habent, et eventum tantummodo funeſtum fore dicere audemus, ſi ei adjungantur affectus loco proprii et horrenda putredo.

Quae ſigna *putredinem* ſubeſſe teſtantur, ea ſunt:

A.

A. Ventriculi.

a. Anorexia.

b. Nauſea.

c. Vomitus.

d. Magna ſitis.

e. Acidorum deſiderium.

f. Ructus nidoroſi.

B. Maſſae ſanguinae.

A. Sanguis, abſque impetu adaucto, e qualibet parte profuſus.

B. Sanguis, ut ſanitate ſubſtante, e venis emiſſus non concreſcens.

C. Effuſiones ſubter cutem.

1. Sanguinis rubri facientis,

a. Petechias.

b. Maculas.

c. Vibices.

2. Seri flavidi.

C. Conditionis excretionum.

a. Dejectiones faetidae, liquidae, vires convellentes.

b. Urinas colorata, quaſi ſanguine tincta.

c. Sudores olidi et faetidi.

d. Faetor ab epiſpaſticis ortus.

e. Faetor animae. Et

D. Odor corporis cadaveroſus.

Quo-

*Quorundam ex hiſce ſignis ratio.*

Signa, quae *primis in viis* apparent, et putredinem ſignificant, virium naturae medicatricium, naturae-ve ipſius, effectibus morborum occurrere conantis, notae quam manifeſtiſſimae ſunt. Ita ab omnibus conceditur, cibum animalem putredinem, quae in ventriculo ſubeſt, aucturum eſſe, et deſiderium potus acidi, ad acrimoniam diluendam, et ad proclivitatem eorum, quae eo tempore putreſcentia primis in viis adſunt, quaeque alioquin ſyſtema ſanguiferum indirecte ſtimularent, in putredinem corrigendam, in primis eſſe neceſſarium.

*Maſſae ſanguineae.*—Sanguis, ſanitate ſubſtante, e venis emiſſus, frigidus quietuſque cito cogitur, et in craſſamentum ſerumque dividitur. Hoc coagulum a glutine lymphave, quam contineat, globulos rubros inter ſeſe firmiter connectente, pendet, et facies diverſas, pro conditione ejus glutinis, induet. Hinc, quod huic contrarium eſt, pro ſigno putredinis manifeſto ſemper fuit habitum. Hoc modo febribus in putridis ſanguis firmam ſuam texturam poteſtatemque ſeſe cogendi amittit. Colorem magis lividum fuſcumque, quam qui ſibi proprius eſt, habet; nonnunquam tamen floridus manet, ſed brevi putreſcit,

treſcit, ſi aliqua ex parte cogatur, motu leviſſimo adhibito, globuli rubri facile diffunduntur, et ſpeciem loturae carnis praebent. Sanguis, firma textura amiſſa, per varia corporis vaſa excernentia effundi, et ſemetipſum urinae et ſtercori admiſcere, periclitatur. Quinetiam metus eſt, ne in telam celluloſam profundatur, petechias, maculas, vibices colore diverſos, plerumque vero ſubrubros, lividos, fuſcoſve, gradatim ex toto nigros evadentes, progreſſumque putredinis deſignantes, efficiens. Inſuper, aliud magnae putredinis ſignum eſt, ſerum nempe ſub cutem effuſum; quod inde magnam ſibi flavedinem adipiſcitur, et illum colorem in febre Indorum Occidentalium dat, unde nomen ſibi adquirit.

*Conditionis excretionum.*—Quanquam ſub hoc capite dejectiones faetidas, liquidas, vireſque convellentes, recenſuimus, non inde labem humorum putridam totius corporis eas ſemper deſignare cogitamus; cum haec aliqua ex parte in inteſtinis craſſioribus, abſque affectu totius corporis, poſſit incidere.

*Species urinae*—In febribus quolibet alio ſigno adhibito forſitan fallacior eſt: Si tamen putredo longe provecta ſit, e tenuitate ſanguinis adaucta, ſtatuque organi ſecernentis debili, eum faci-

facilius profundi patiente, urinam ſanguinolentam ſummam putredinem ſignificare, concludere licet. Alia ſigna multo certiora, qualia ſunt, *Status ſudoris*, qui e miti inodoro magis magiſque foetidus evadit, vel ichor ſubviridis, e partibus per epiſpaſtica exulceratis profuſus, qui frequenter adeo faetidus eſt, ut Chirurgi eas curare nequiverint, ſub hoc capite quam aptiſſime fuerunt collocata. Inter univerſos quidem medicos convenit, aliquid ex toto corpore in febribus, quarum exitus funeſtus eſt, exhalari conſueviſſe, quod non abſque ratione graviſſima, cadaveroſum poteſt appellari, quodque mortem appropinquantem haud dubie denunciare compertum eſt. Haec putredinis ſigna ſub morbi initium accedere poſſunt; ſed, eo provecto, frequentius ſeſe oſtendunt, cum effectus debilitatis magis invaleſcunt. Quanquam nonnulla eorum, per ſe ſumpta, metum incutere poſſunt; conjuncta tamen ſimulque ſemet oſtendentia, periculi pleniora multoque magis reſpicienda ſunt.

## RATIO MEDENDI.

Cauſis typhi conſideratis, conſilia medendi hujuſmodi eſſe debere putamus.

I. Spaſmum vaſorum extremorum tollere.

II. Tonum ſyſtemati univerſo reddere.

III. Per ſtadia typhi poſteriora proclivitati humorum ad putredinem occurrere, eandemve corrigere.

Quaenam hiſce conſiliis auxilia accommodentur, in tabula ſubſequente optime oſtendetur, ubi totam curationem unum in conſpectum dare ſumus conati. De ſingulis autem, quae indicantur, poſtea fuſe dicetur, prout poſſunt referri ad

1. Adminiſtrationem,
2. Remedia,
3. Medicamenta.

### Curationis Typhi Tabula.

I. Spaſmum vaſorum extremorum tollere;

A. Internis, quae ſunt,

a. Ea remedia, quae curſum humorum ad ſuperficiem faciunt; ut

α. Diluentia,

β. Sales medii,

γ. Sudorifica,

δ. Emetica.

b. Remedia antiſpaſmodica appellata.

B. Externis, qualia ſunt,

a. Epiſpaſtica,

b. Balneum calidum.

II. Cauſis debilitatis effectibuſve ejuſdem occurrere: Quod fit,

Actionem cordis et arteriarum ſuſtentando et augendo,

A. Tonicis, qualia ſunt,

a. Frigus;

b. Medicamenta tonica; quae ſunt, vel

*a.* Foſſilia, ut

*aa.* Saccharum Saturni, &c.

*b.* Vegetabilia, ut

*bb.* Cortex Peruvianus.

B. Stimulantibus, qualia ſunt,

a. Aromata,

b. Vinum.

III. Proclivitati humorum ad putredinem occurrere, eandemve corrigere;

1. Materiae putridae vel putreſcentis applicationem fugiendo;

A.

A. Ægrotum a locis, aëre corrupto repletis, removendo;

B. Accumulationem effluviorum aegri vitando;

a. Aërem recentem et frigidum conſtanter adſpirare permittendo;

b. Stragula et induſia lintea, &c. frequenter mutando;

C. Omnia, quae e corpore excernuntur, diligenter et ſubito tollendo;

D. Cibum animalem vitando;

2. Materiam putridam vel putreſcentem, quae jam in corpore ſubeſt, evacuando;

A. Inteſtina ſaepe deplendo;

B. Excretionem perſpirationis et urinae promovendo;

a. Diluentibus,

b. Salibus mediis.

3. Materiam putridam aut putreſcentem, quae in corpore ſupereſt, corrigendo;

A. Diluentibus;

a. Aqua aëre fixo imbuta,

b. Vinis minus fortibus fermenteſcentibus,

c. Succo pomorum * vel pyrorum † fermentato.

d. Cum hic non eſt, liquoribus e byne confectis eodem in ſtatu;

*a.*

* Cyder.

† Perry;

*a.* Cereviſia Londinenſi * ;

*d.* Cereviſia fortiore † ;

B. Antiſepticis univerſis,

a. Aëre fixo ſub forma enematum in anum immiſſo,

b. Aëre e rebus fermenteſcentibus inſpirato,

c. Antiſepticis, cum aëre frigido corpori ſummo admotis :

4. Progreſſui putredinis ulteriori obſiſtendo, vel effectibus ejus occurrendo ;

Tonum vaſorum per remedia tonica ſuſtentando :

5. Violentiam remiſus ſyſtematis compeſcendo, quatenus putredinem adauget.

## ADMINISTRATIO.

Sub hac primum conſiderandae ſunt *frigoris applicationes*. In omni febri *aër recens* aegroto omnino neceſſarius eſt, et ad eum quam li-

* Porter.

† Strong ale.

liberrime adſpirare ſemper permittendus. Si fieri poſſit, conclave aegroti amplum et ſpatioſum eſſe, et nunquam camino carere debet. Cubile ita collocandum, ut omnia aëris fluenta poſſint vitari; quamvis adſpiratio ejus nullo modo interpellenda. Eum autem nulla ratione melius, quam feneſtram ab ima parte paululum, ut aër recens ingrediatur, et alteram a parte ſuprema, ut aër corruptus vel mephiticus foras expellatur, paululum aperiendo, admittere poteris.

Si morbus ſignis putredinis ſtipatur, aër frigidus ad ſuperficiem etiam corporis eo uſque, ut vires tonicas edat, tuto poteſt admitti. In Sileſia et nonnullis aliis regionibus, corpus frigida abluere non dubitarunt medici, et in febribus admodum prodeſſe putant. Cum vero in hanc medendi viam apud noſtrates non fuerit proceſſum, nihil omnino de effectibus ejus experientia docti, dicere poſſumus. Dr Lettſom, ſuis in medicis monumentis, inquit, "My friend Francis Pearce, Eſq; of Santa Cruz, not only admits cold air, but cold water; for, inſtead of giving two ſpoonfuls of ſome placebo, he orders the patient to be taken out of bed, and ſupported, till two or three pailfuls of cold water have been thrown upon him, which is repeated every three hours.

hours. This method, he aſſures me, generally cures a fever in 48 hours; by the ſucceſs of which, the above gentleman hath acquired much reputation abroad. He writes me, that he prefers it to bark, as a tonic and antiſeptic *." Totum corpus ſpongiis frigidae, cui aliquantum aceti fuit adjunctum, intinctis abluere forſitan prodeſſet.

Quanquam aër frigidus, ut tonicum potentiſſimum, laudatur; tamen non abſque cautelis idoneis, quantum ſpatium temporis et gradum, ad quem uſque debeat adhiberi, ſpectat, praecipiendus; namque, liceat modicus vires tonicas et antiſepticas habeat, nimius admodum ſedat, vitamque ex toto extinguere poteſt. Non abſque ſummo generis humani commodo contigit, in locum regiminis calidi, quod ubique fere in deſuetudinem abiit, uſum aëris frigidi liberalem, veſtes linteas frequenter mutatas, et rationem victus idoneam eſſe ſuffecta; etenim hoc modo multi patres proli ſuae numeroſiſſimae, multi mariti conjugibus merentibus, et multi liberi parentibus eorum amantiſſimis, fuerunt reſtituti. Aër quidem frigidus recens ab aegroto tantum deſideratur, et remedium in auxilium febris pu-

tridae

* Lettſom, Med. Memoirs. p. 18, note.

tridae tam promptum eſſe videtur, ut non mirari non poſſimus, ad eum tam ſero fuiſſe decurſum. Dr Lettſom inquit, aërem frigidum, quantum ille potuerit notare, non minus, quam corticem Peruvianum aut diaetam, aegroto prodeſſe, et febrem putridam, ſe judice, citius aëre recente ad aegrotum liberaliter adſpirante, abſque cortice, quam cortice abſque aëre recente, poſſe depelli.

Febres putridae non ſaepe pueros impuberes invadunt; ſi vero hoc incidat, utilitate aëris frigidi in variola confluente inducti, ſuademus, ut aegrotus in campos apertos hortoſve devehatur; ibi etenim aër per incrementum vegetabilium pergens magis ſalubris efficitur, putredinique potentius occurrit.

*Potio frigida.*—Proxima frigus admovendi ratio eſt ad potionem frigidam confugere. Hanc in febribus utilem eſſe, omnes fere hodie confitentur, et, ob illum nexum arctiſſimum, qui ventriculum inter et ſuperficiem intercedit, in ſpaſmum vaſorum extremorum multum poſſit oportet. Frigida in ventriculum ingeſta vim tonicam ſingularem habet, actionem ſyſtematis ſanguiferi adaugens, et igitur, cum diatheſis phlogiſtica invaleſcit, aliena; in typho vero, cum nullus ad pulmones humorum curſus eſt factus, ubi totius corporis debilitas ſubeſt, magnopere

nopere prodeſt. Quantum ad quantitatem e-ejus attinet, errare vix periclitamur; namque, omnes ſecretiones augendo, tonumque ventriculo et inteſtinis conciliando, diverſa per excernentia e corpore rurſus brevi expellitur, et materiam ſalinam, acrem, vel putreſcentem primis in viis diluendo, fermentationem compeſcit, et expulſionem ejus accelerat.

*Diaeta.*—Haec in morbis curandis ſummi momenti eſt, et hanc tam parum attendi apud hodiernos mirabile eſt. Hippocrates, medicorum princeps, ſuper parte medicinae diaetetica quam optime ſcripſit, et opus ejus peritiae et obſervationis ſedulae monumentum ſemper manebit; hanc vero curae vetulae nutricis recentiores frequenter committunt, et nihil aliud quam uſum alimenti pinguis vetant.

In typho, propter debilitatem, quae ibi invaleſcit, alimentum magis nutriens, quam aliis in febribus, adhiberi poteſt; et quanquam ſubſtantiae animales plurimum nutrimenti continent, ob proclivitatem tamen earum ad putredinem, hac in febri admodum alienae. Farinacea igitur indicantur, utpote quae maximam materiae ſaccharinae et oleaginoſae quantitatem comprehendant, in qua principium nutriens plane conſiſtit. Conveniunt idcirco ptiſana grata, aqua hor-

hordeata; id, quod *ſalop* vel *ſago* appellatur, vino admiſtum; gelatina e cornu cervino vel uvis Corinthiacis confecta, panis toſtus e vino Burdigalenſi, Rhenano, vel Luſitano; fructus omnigeni aceſcentes, potiſſimum limones, aurantii, &c. cum ſitim tollant et putredinem corrigant. In febribus nonnunquam appetitus certa deſiderat, quae nunquam recuſari debent. Si natura haec ipſa indicans non exaudiatur, ſumma anxietas et inquietudo oritur. Ita febribus in pleriſque cibum animalem ſolent reſpuere aegroti, et nihil aeque ac fructus ſubacidos expetere. Aliquando contrarium incidit, et cibus animalis magnopere deſideratur. Hoc in exemplo, appetitui indulgere nunquam, quod vidi, nocivum, quamvis non tantum alimenti quantitas, ſed dotes ejus perquam alienae ſunt viſae. Sub exitum typhi victus lautior et exercitatio modica aëre in frigido et temperato curationem magnopere expediunt.

*Lux, Strepitus, et Alloquium*, plerumque primum per ſtadium ſunt fugienda, quoniam ſyſtema non parum irritant. In nonnullis delirii exemplis, praeſertim per ſtadia ſubſequentia, ubi ſenſilitas imminuta eſt, aegrotus luce abſente, quam praeſente, magis afficitur. Quandocunque hoc incidit, lucem in conclave admittere neceſſarium eſt, ut

aegroto occurrant ea, quae contemplari ſolitus eſt, conditio ſua praeſens, amici.

*Affectus animi triſtes, motuſque ingrati,* quoque vitandi. Metui illi et deſperationi ſuper morbi eventu, quibus aeger affici conſuevit, quam maxime occurrere conandum, ſi modo febricitans poteſt ratiocinari. Qui contra affectus grati, ii movendi, et animi tranquillitas omni ratione favenda et promovenda.

Adminiſtratione jam expoſita, proximum eſt ut Remedia exequi aggrediamur.

## REMEDIA.

Sub his primum ſunt conſiderandi effectus *Epiſpaſticorum.*

E remediis numeroſis, quae in febribus adhiberi ſolent, nullum forſitan eſt, de cujus actione acrius, quam de epiſpaſticorum, fuit certatum. Effectus cantharidum in humores nullius momenti eſſe videtur; quantitas enim abſorpta tam exigua eſt, ut in maſſam tam amplam nullam mutationem notabilem edere poſſit. Ad actionem earum in fibras motrices animum

noſtrum

noſtrum potiſſimum attendere debemus, et multis in exemplis vis earum ſtimulans accurate fuit comperta. Hic ſtimulus autem loco plerumque proprius eſt, et, epiſpaſtico ſublato, ſerove effuſo, brevi ceſſat. Haec autem effuſio, quantumcunque ei fuit tributum, generalem humorum circuitum mutare nequit; caeterum in inflammationibus loco propriis, cum epiſpaſtica prope partem laborantem ſunt applicata, per vaſorum communicationem, ad ſpaſmum iiſdem in illis ſolvendum nonnihil confert. Ex hac analogia cantharides, cuti admotas, in fibras motrices partis, cui applicantur, per vim antiſpaſmodicam potenter agere, et bonos earum effectus, cum nexus perpetuus unam ſuperficiei partem inter et omnes reliquas intercedit, a conſtrictione vaſorum extremorum ſpaſmodica relaxanda oriri, concludimus. De tempore epiſpaſtica in typho applicandi idoneo multae lites ſunt motae. Pringelius Lindusque celeberrimi, ut ad ea ſub initium decurratur, ſuadent, et aegrotos multum beneficii ab uſu eorum accipere ſe vidiſſe, opinantur. Monroius, contra, licet ad ea mature ſaepe confugerit, febrem per ea non tam cito, quam Lindus fuerat expertus, ſublatam fuiſſe refert *. Typho in puro

* Monro on Military Hoſpitals, p. 17. note k.

puro multum levaminis a maturo epiſpaſticorum uſu jure ſperandum. Si capiti ſub initium ſuperimponantur, delirium ſaepe depellunt. Si vero ea adhibere negligamus, donec ſyſtema magis ſenſile evaſerit, ſtimulus eorum ſenſilitatem augere, pulſuſque arteriarum magis exiles et contractos reddendo, ſubſultum tendinum movere, poteſt. Si igitur epiſpaſtica non brevi, poſtquam febris acceſſit, applicentur, iis abſtinere debemus, donec vis reniſus non parum debilitata ſit, et comatis aliquantum acceſſerit. Semper ita admoveantur, ut prius exulcerationem, quam febris concitata ſit, faciant. Omnia typhi ſigna veſpere magnopere ingraveſcunt. Igitur ea ſub noctem, ut moris communis eſt, admovere alienum, cum ſtimulus epiſpaſtici et exacerbatio febrilis delirium et ſubſultum tendinum poſſint augere. Prudens medicus igitur non ad ea, niſi cum ſigna ſe remiſerint, decurret *.

Quantum locum, cui ſunt admovenda, ſpectat, quo propius partem laborantem, topico affectu ſubſtante, applicantur, eo magis prodeſſe ſupra poſuimus. Ita, cerebro inflammatione laborante, capiti raſo ſuperimponere utiliſſimum ; cum vero con-

* Medical Eſſays, Edinb. vol. 4. p. 309.

conſtrictionem vaſorum extremorum tollere volumus, cui admoveantur parti non multum refert. Dum doctrina derivationis et revulſionis invaluit, ea talis interioribus applicare ſoliti ſunt medici ; caeterum hoc in loco exulcerationem ſemper tarde, et, ſi artus non calidi ſerventur, nullam omnino faciunt. In febribus, quae vires aegroto admodum convulſerint, epiſpaſtica dorſo admovere minime convenit, cum aeger, ob debilitatem huic ſaepiſſime incumbat, et commodum non minus ab iiſdem, brachio femorique admotis, oriatur. Hanc rationem igitur illi anteponendam putamus. Inſuper, hoc modo applicata, minus moleſtiae tam chirurgo exulcerationes curanti, quam ipſi aegro faceſſunt. Hoc in typho quoque maxime neceſſarium, ubi partes exulceratae non cito ſanari debent. Si partes frigidae ſint, accurate fovendae vel fricandae, antequam epiſpaſtica applicentur, et poſtea panno laneo, ut exulceratio profluviumque, eam ſubſecuturum, promoveantur, diligenter involvendae. Si ſigna ſtranguriae ſeſe oſtendant, liquores mucilaginoſos et julapia camphorata liberaliter bibere debet aegrotus.

*Balneum*

*Balneum calidum.*—Hoc remedium ab antiquioribus, ut e multis Galeni et Celſi locis apparet, frequenter fuit adhibitum; tempus vero, quo maxime idoneum et utile eſſe crediderint, ignoramus. Gilchriſtius pater, Dumfriſienſis medicus celebris et expertus, uſum ejus revocare conatus eſt, eo ſaepe feliciſſime uſus. De veritate eorum quae tradiderit ambigi nequit; ſed totum corpus demergere difficillimum, et aegroti debilitas id erigi vetat. Igitur in locum ejus, vel balneum vaporiferum, vel, quod non minus prodeſt, extremorum fomenta ſufficere, cogimur. Artus inferiores fovere in omnibus typhi ſtadiis magnopere prodeſt; ſed, inter hoc faciendum, quam minimum moleſtiae aegroto faceſſi debet. Stragula ad genua uſque invertantur, panni applicati modice calidi ſint, ſed humoris expertes, et ſumma cura agendum eſt ut ſtragula omnino ſicca conſerventur; quoniam aqua, per evaporationem frigus faciens, perſpirationem impediendo, periculum multo majus efficere poteſt. Fomenta per ſpatium temporis ſatis longum adhibere convenit, per horam ſaltem; minus enim diu adhibita nihil commodi ſecum adducunt. Cum delirium, ſtupor, ſubſultus tendinum aegrotum vexant, per ſtimulum ſuum lenem item calorem et

humorem

humorem, vaſis ſuperficiei topice admota, horum ſpaſmum relaxant, ſomnum faciunt, excretiones cutaneas et omnes ſecretiones promovent.

*Cucurbitulae.*—In typho, propter debilitatem quae omnibus in functionibus invaleſcit, evacuationes omnis generis ſummae noxae ſunt, morbumque adaugent. Sanguinis miſſio igitur, licet omnium plurimum in ſpaſmum poſſit, in typho nunquam poteſt adhiberi. Nonnunquam tamen impetus humorum ad cerebrum, pulmones, &c. fit, et has partes non parum irritat, quamvis haec irritatio non in totum ſyſtema inſigniter diffunditur. Si delirium, ante mite, ferocius evadat, vel curſus ad pulmones ita fiat, ut medico minus cauto perſuadeatur aliquid pneumoniae adeſſe, et ſanguinis miſſionem igitur neceſſariam eſſe, et periculum hujus revera faciat, omnia ſigna multo graviora fient, et ſalus aegroti in poſterum fruſtra ſperabitur *. Cum haec ſigna accedunt, parum auxilii a remediis antiphlogiſticis expectandum, et cucurbitulae cruentae et hirudines tantum adhibendae ſunt, quae, evacuatione ſua topica, ſyſtemate interea non debilitato, proſunt. Aliquando non parva ſanguinis

* Huxham on Fevers, p. 83.

nis quantitas per hirudines etiam emittitur: Curandum igitur, ut evacuatio ſit adeo modica, ut debilitatem non augeat. Si curſus humorum hujuſmodi incidunt, et febris magna putredine ſtipatur, Timonii et multi alii medici profuſionem ſanguinis, ex oſtiis vel per cucurbitulas vel per hirudines factis, ſiſtere, in primis eſſe difficile notarunt.

## MEDICAMENTA.

*Sales medii.*—Hi plerumque ex alkali fixo et acido vegetabili conficiuntur; ſed omnes alii ſales medii aliqua ex parte eoſdem effectus edunt. Secretionem urinae adaugent et perſpirationis, et, ſi corpus calidum ſervetur, diaphoreſin lenem movent, et vomitioni in febribus perquam frequenti occurrunt, ſpaſmumque ſolvunt. Acida vegetabilia mineralibus anteponimus, quoniam magis liberaliter adhiberi, et, per dotes ſaponaceas, cum humoribus noſtris facilius commiſceri poſſunt. In typho tamen ſemper danda ſunt efferveſcentia, cum, per vim aëris fixi, qui eo tempore explicatur, antiſepticam, putrida, quae primis in viis coiverint, poſſint corrigere.

*Su-*

*Sudorifica.*—De utilitate horum in febribus acerrime a multis fuit diſceptatum. Quamvis autem in typho mador cutis lenis et corpori toti communis prodeſt, et aegrotus, cute madeſcente, multum levatur; profuſi tamen ſudores nunquam movendi, quoniam debilitatem jam nimiam augent, et proclivitatem humorum ad putredinem majorem reddunt. Conſilio autem diaphoreſin faciendi adhibeantur ea diaphoretica, quae leniter ſtimulant; ut pulvis Doverianus pharmacopoeiae Edinenſis, vel, qui ei forſitan praeſtat, tartarus emeticus ſolutus, iis doſibus parvulis, quae nauſeam excitent, datus, opio adjuncto, et ex intervallis idoneis repetitus *.

*Emetica*—Haec a ſeculis remotiſſimis uſque adhibita fuerunt; ſed de quantitate, qua debeant dari, multae lites ſunt motae. Alii ea quantitate, quae plenam moveat vomitionem, alii, contra, portiunculis, quae nauſeam tantum excitent, dan-



* Dum legio ſeptuageſima, apud quam rem chirurgicam eo tempore exercebam, in arce Edinenſi manebat, complura typhi exempla, ubi notae putredinis non defuerunt, ſe oſtenderunt. In his omnibus, poſtquam tartarus emeticus alvum ſolverat, ad corticem Peruvianum et liquores vinoſos ſummo cum fructu ſtatim confugi.

da eſſe, contendunt. Vomitus plenus ſub initium typhi non raro neceſſarius eſt, utpote qui phlegma viſcidum evacuet, ductus biliarios et pancreaticum emulgeat, excernentia ventriculi et inteſtinorum aperiat, et, curſum humorum ad corporis ſuperficiem faciendo, cutem ubique madidam reddat. Hos optimos effectus ſub initium edit pulvis ipecacuanhae, cujus doſis ſatis accurate et facile regi poteſt: Sed ſemper curandum eſt, ne, doſin nimis frequenter repetendo, ſigna pejora reddamus, et debilitatem majorem faciamus.

Cum curſus humorum, ad ſuperficiem factus, non tam diu maneat, ſi plena vomitione moveatur, medici emetica quantitatibus, nauſeam moventibus, danda putarunt, et varia ex antimonio praeparata, qualia ſunt kermes mineralis, pulvis Jacobi, &c. adhibuerunt. Caeterum, propter vires admodum diverſas, quas inter praeparandum recipere conſuerunt, et ob conditionem ventriculi praeſentem, tartaro emetico ceſſerunt, medicamento quod, doſi certiſſimum, omnes eorum dotes bonas plane poſſidet. Hoc ex ſolutione, et doſibus idoneis diviſis, in ventriculum diutius agere pergit, et, quanquam minus vomitu rejicitur, major medicamenti pars per pylorum tranſit, et alvum modice ſolvit; adeo, ut hoc cum pauxillo rhabarbaro,

rhabarbaro, ex idoneis intervallis dato, caveat, (quod ſemper in omni typhi ſtadio caute fugiendum), ne ſtercus in inteſtinis accumuletur.

*Antiſpaſmodica.*—Horum praecipuum eſt *opium*, quod, diatheſi phlogiſtica ſublata, parvis quantitatibus datum, ſyſtema ſanguiferum ſtimulat, et curſu, quem ad ſuperficiem facit, ſpaſmum vaſculorum ſolvit. Liberalius adhibitum vim ſedantem haud dubie ede dat, et, quanquam ſtuporem ſomnumque, uti videtur, facit, aegrotus tamen languorem, ſenſum frigoris, dolorem capitis, et tremores totius corporis, queritur, et ſe non dormiviſſe affirmavit. In typho, opium vi ſedante et antiſpaſmodica prodeſt, ſi irritabilitas, delirium, vel convulſiones, a mobilitate pendentes, ſeſe oſtendant. Potiſſimum vero indicatur, multumque levaminis praebet, ſi evacuationes, ut ſudores, vel diarrhoea, quae vires aegroto brevi convellunt, accedunt.

*Moſchus.*——Hoc medicamentum quantitate praeter conſuetudinem magna dare, ab incolis Chinae primum didicimus, et vim admodum antiſpaſmodicam habet, ſi modo ſit genuinum. In omni exemplo, ubi ſingultus, tendinum ſubſultus, vel convulſiones accedunt, quantitate ſatis ampla datum, magnopere prodeſt. Gregorius pater, vir ille celeberrimus, qui laudibus ſatis magnis, ſive ingenium

genium ſingulare morumve ſuavitatem ſpectes, vix poteſt ornari. quod ſubſequitur in praelectionibus ſuis manuſcriptis notavit: 'I have frequently given the quantity of ʒſs, and have ſeen the moſt remarkable effects from it, in allaying the ſubſultus tendinum, diſpoſing the patient to ſleep, and promoting a gentle diaphoreſis *.'

*Æther.*—Hic non vulgo adhibetur; ſed magnas vires antiſpaſmodicas poſſidet, et, cum eum genuinum eſſe ſemper noviſſe poſſimus, haud dubio accurate tentari debet.

*Alkali volatile.*—Hoc a Pringelio in febribus, propter vires antiſpaſmodicas, fuit laudatum; ſed e doſibus parvulis, quibus id adhibuit, et actione ejus celeri, in ventriculum potiſſimum, et, per conſenſum, in vaſcula capillaria, uti appellantur, magis, quam in humores, vires ſuas edere concludimus. Si adhibeatur, purum, et non ſalem in medium converſum, et ex intervallis brevioribus, cum effectus ejus propter naturam volatilem fugaces ſint, praeſcribatur.

*Camphora*, *Crocus*, *Caſtoreum*, *Contrayerva*, et complura alia, ab auctoribus memorata fuerunt. Caeterum experimenta recentiora, alia eorum hiſce virtutibus,

* Gregory's MS. Lect. on the practice of medicine.

virtutibus, ob quas laudibus fuiſſent elata, ex toto carere, et alia nullis omnino praedita eſſe, teſtantur.

Claſſis remediorum proxima, quam nunc exequamur oportet, eſt *tonica* et *antiſeptica*.—Quantum vero hanc ſpectat, fiducia noſtra praecipua in *cortice Peruviano*, *vino*, et *aëre fixo*, eſt collocanda.

*Cortice Peruviano*.—Multum apud medicos de modo, quo hoc medicamentum celebre agat, certatum fuit, et hunc rite exponere, in primis difficile multi putarunt. In ea, quae corticem ſumptum comitantur, cauti inquiremus, et inde aliquid ſuper ejus natura et uſu concludere conabimur, memoria ſemper tenentes, quod, ' inter varios medicinae ramos, nullus incertior, nullus difficilior, nullus obſcurior, nullus utilior, quam qui agendi modum uſumque medicamentorum tractat.'

In opiniones ſuper actione corticis diverſas fuit itum. Quam vero primum excutiemus, ea eſt, corticem *in humores*, per poteſtatem antiſepticam, agere. Haec autem fundamento parum firmo inniti videtur, et ei non pauca plane adverſantur.

1. Intra

1. Intra pauculos annos quorundam medicorum moris fuit, corticem a ʒi. ad ʒiij. vel ſtatim antequam, vel poſtquam, nonnullae frigoris notae ſe oſtenderunt, dare, qui hac medendi ratione ſe febrem ad finem ex toto perduxiſſe, confitentur. Hoc in exemplo corticem ſolutum fuiſſe, et humoribus admiſtum in eos egiſſe, non poſſumus opinari, cum ſolutionem corticis tardam et in primis difficilem eſſe, notiſſimum ſit.

2. Multis in exemplis febrium, ubi cortex utiliſſimus eſt, ſumma, abſque ullis putredinis humorum notis, debilitas invaleſcit.

3. Huic agendi modo hoc etiam adverſatur, quod gangraenae progredienti occurrit, et eandem ex toto depellit.

Parvula corporis humani parte ſaepe continetur gangraena, et, ſi ullum medicamentum vi antiſeptica agat, in humores diffundatur, et parti laboranti perquam liberaliter applicetur, neceſſe eſt. Caeterum, ob tarditatem ſolutionis, quae ſupra comprehenſa eſt, et pauxillam quantitatem, quae ex eo extrahi ſolet, hoc incidere nequit; namque morbi progreſſum brevi ſiſtere notatur.

Proximus agendi modus, qui mentione dignus eſt, quique fundamento ſtabili, cum ſupra poſita ei objici nequeant, et omnia phaenomena inde poſſint

poſſint exponi, inniti videtur, eſt, corticem *in ſyſtema nervoſum* potiſſimum, et in ventriculum proprie prius, unde effectus ejus in reliquas partes diffunduntur, agere conſueſſe. Dotes autem ejus praecipuae a vi tonica pendere videntur, quoniam in omni morbo, a debilitate nimiave vi ſedante proficiſcente, quam maxime utilis eſt. Si haec ejus actio non in incerto verſetur, in typho, ubi omnia ſigna ſummam debilitatem functionum animalium, vitalium, et naturalium, ſubeſſe teſtantur, magnopere profuturum eſſe, concludere licet. Sub febrium initium, ubi diatheſis phlogiſtica invaleſcit, tonum dando et reniſum augendo, magnopere et evidentiſſime nocet, et igitur diligenter vitandus; ſed in typho, cum ſigna debilitatis accedunt, ſola, vel putredini adjuncta, ad corticem Peruvianum, liberaliter datum et frequenter repetitum, nulla remiſſione vel intermiſſione, ſummo cum aegroti incommodo, et ſaepe fruſtra expectata, quam maturrime decurrere neceſſarium eſt *.

Cortex

* It is moſt proper to remark particularly, that, whereas moſt writers forbid the uſe of the bark abſolutely, unleſs in the ſtate of remiſſion and intermiſſion, I found it neceſſary

Cortex in pulverem redactus cuilibet alii praeparato praeſtat, ſi ventriculus eum ferre valeat; quoniam hujus humores eum facilius aſſimilare, quam quodlibet aliud menſtruum, poſſe videntur. Si ventriculus eum hoc modo datum reſpuat, infuſum frigidum decocto melius eſt, cum vires hujus exaequet, et aroma, ut in decocto incidit, coquendo non amittat. Sub quacunque forma adhibeatur, ſi alvum nimis fuſam reddat, huic per opium, prudenter datum, occurrendum; ſi vero, contra, alvum nimis aſtringat, parvulam pulveris rhabarbari quantitatem ei adjungendam, curandum.

*Vino:*—

neceſſary to give it at any time of the diſeaſe indiſcriminately, and ſucceſs juſtified the practice; the patient otherwiſe diſſolving away irretrievably under the cold colliquative ſweats he had perpetually upon him. Vide Med. Obſervations and Inquiries, vol. 4. p. 316.

In eandem ſententiam quoque conceſſit vir celebris Lettſom, ut ſequentia teſtantur:

Immediately after the evacuations we deſign have been produced, I commence the exhibition of bark, without waiting for remiſſions or intermiſſions; a ſedulous attention to which, and to criſes in fevers, I preſume has deſtroyed more than famine or Sydenham's cold. Vide Lettſom's Medical Memoirs, p. 12.

*Vino.*—Hoc in febribus hodie ubique recipitur, et prudenter datum, eſt tutiſſimum ſtimulans cardiacum, quod nobis adhuc noviſſe contigit. Ventriculo gratum eſt, actionem cordis arteriarumque excitat, et dolori et delirio occurrit. Quocunque febrium tempore ſtimulantia deſiderantur, hoc adhibere debemus, cum ejus doſin tam facile regere, et hoc modo, quodcunque poteſt, abſque difficultate nobis comparare poſſimus. ' That,' inquit Pringelius, ' for a grateful and efficacious cordial, there is nothing comparable to wine ; indeed, ſo great is the virtue, that I have ſeen many recover, by its free uſe, from the loweſt condition *.'

Neque adeo deeſt veritas numeris quibus ſic cecinit poeta :

For wine from grim death can its votaries ſave,
And keep out t'other leg when there's one in the grave.

*Anonymous Song.*

In eo tamen utendo multum curae adhibendum ; namque, ut ſummo commodo eſt rite datum, ita ſummae noxae eſt incaute adhibitum. Hinc eius, quod poeta notaverit, veritas patet.

—— ' Data



* Diſeaſes of the army, p. 314.

———————— ‘ Data tempore proſunt,
Sed data non apto tempore, vina nocent.’

Quae uſum ejus etiam incipiente typho indicant, ea ſunt omnia, quae magnam debilitatem in functionibus demonſtrant, et, quo magis haec invaleſcunt, eo liberalius ſumendum. Sin vero impetus humorum ad certas partes, ut in delirio phrenitidis proprio, vel affectibus pneumonicis incidit, fiat, eo ſumma cum cura, ob poteſtatem ejus ſtimulantem, abſtinendum eſt.

In delirio a collapſu pendente, ut ſupra dictum, ad id confugi poteſt, et medicamentum quidem praecipuum eſt, in quo fiducia collocanda. Saepe celeriter et modum in mirandum agit, anxietátem animi conſopiens, et irritationem ſyſtemátis nervoſi, quae debilitatem comitatur, imminuens.

1. *Quantitas danda.*—Quantum vini uno die in febribus ſit dandum, monſtrabunt ſigna quae adſunt; namque nulla regula generalis hoc ſpectans tradi poteſt. Libras duas vini Rhenani militibus aegrotantibus praecepit Pringelius. Quod vero aliis nimium eſt, id aliis nihil proderit. Cum prudens cautuſque medicus vinum neceſſarium eſſe putat, quantum ſumendum ſit per ſequentia ſtatuet.

1. *Per*

2. *Per conſuetudinem priorem.*—Si aegrotus vinum quotidie liberaliter ſumere fuerit aſſuetus, et ſemet nonnunquam inebriare, multo copioſius dandum, et quidem, ob languorem et anxietatem, quae abſque ſtimulo ſolito ſentit aeger et queritur, omnino neceſſarium evadit.

3. *Per morbi durationem.*—Nonnullis in febribus incipientibus diatheſis phlogiſtica ſubſtans uſum ejus vetat; ſed per ſtadia poſteriora debilitas vel ſigna putredinis, accedentia, uſum ejus liberalem poſtulant.

4. *Per appetitum et faſtidium.*—Si aegrotus ejus deſiderio flagret, et ſemet per id refici, reniſu non aucto, ſentiat, ad id rurſus tuto decurrere poſſumus. Quod conſilio noſtro prorſus accommodatur, id notavit Pringelius: 'When the fever,' inquit ille, 'is protracted with a ſlow and low voice, the ſick have a particular craving for ſomething cordial; and nothing is ſo acceptable and ſo cordial as wine. They long for no food, yet willingly take a little panada, if wine be added*.'

Idem auctor ingenioſus hoc ſingulare, quo potentiam appetitus monſtraret, alibi memoriae prodidit.

* Pringle on the diſeaſes of the army, p. 295.

prodidit. 'I have ſeen, in caſes of this kind, ſtrange inſtances of the power of inſtinct; for, when wine was to do good, the ſick ſwallowed it greedily, and aſked for more; when it it was to heat them or raiſe the delirium, they either ſhewed an indifference or averſion to it *.'

5. *Per effectum vini jam ſumpti.*—Si vinum datum aegroto ſit gratum, ſi eum multum reficiat; ſi pulſus arteriarum, qui prius debiles et tardi fuerint, pleniores validioreſque evadant; ſi idem dolori et anxietati occurrat; ſi delirium imminuat aegrotumque conſopiat, id pro tuto habere, et liberaliter repetere poſſumus. Si contrarium incidat; ſi delirium augeſcat; ſi oculi rubeſcant et inflammentur; ſi ictus arteriarum validi, pleni, et frequentes evadant; ſi aegrotus calidus et inquietus fiat, phrenitidem ſubeſſe, eſt cur ſuſpicemur, et vino, quod ſummae noxae foret, et omnibus aliis ſtimulantibus, diligenter abſtinere debemus.

Nonnunquam tales delirii conjunctiones offendimus, quales diſtinctionem ejus in primis difficilem reddunt et incertam. Rebus ita ſeſe habentibus, medici eſt peritiam judiciumque ſuum, vinum

* Pringle, diſeaſes of the army, p. 28. 3d edit.

num omni modo quam maxime caute periclitando, demonſtrare.

6. *Per tempus anni, regionem, aetatem, ſexum, temperamentum.*—Haec omnia conſideranda ſunt, quoniam quantitatem vini neceſſariam magnopere mutabunt. Memoria autem ſemper tenendum, vinum ad vires vitae tantum ſuſtentandas deſtinari, et nunquam ea quantitate eſſe adhibendum, ut pulſus arteriarum concitare vel ſudores elicere poſſit; quoniam poteſtates ejus ſedantes poſtea agent, et conſilium ejus primarium ex toto perdent.

7. *Forma et genus.*—Multi medici vinum liberaliter dilutum dandum putarunt; et, ſi quid diatheſeos phlogiſticae ſuperſit, hoc forſitan convenit ſub initium febrium: Sed per ſtadia provectiora, cum aegrotus ſitim non queritur, et aliquid cardiacum tamen appetit, meracum, cum aegrotus multum bibere non poſſit cogi, dare non dubitandum.

Qua forma hi medici uſi ſunt, ea eſt ſerum, aut uti appellatur Anglice, *poſſet.* Haec vero plerumque minus grata ſunt; et, ſi id diluere neceſſarium eſt, hoc optime praeſtat aqua frigida, cui aliquantum ſacchari et nucis moſchatae adjunctum eſt. Quae miſtura *negus* appellari conſuevit,

vit, haec ut adhibeatur ſuademus; quoniam pauca exempla ſunt, in quibus vinum poteſt dari, quae frigidam etiam non recipiunt. Immo, poteſtas hujus tonica miſtura hujuſmodi augeri poteſt. Hi caſus tamen ſunt excipiendi, qui catarrho, tuſſi, vel aliqua inflammatione loco propria ſtipantur, quoniam calidum vinum dilutum tutum eſſe poteſt, ſed frigida periculo vacare nequit.

Effectus vini pro genere adhibito erunt diverſi, quoniam hoc quantitatem alcoholis multo majorem, quam illud, continet. Delectus, igitur, ſumma cum cura habendus. Quae minimum ſpiritus ardentis comprehendunt, ea adhibenda ſunt, qualia ſunt Burdigalenſe et generoſum Rhenanum vetus. Huxhamius, qui ipſe bonum Luſitanum dilexit, id omnibus aliis anteponit: 'I cannot,' inquit ille, 'but recommend a generous *red wine* as a moſt noble, natural, ſubaſtringent cordial; and, perhaps, art can ſcarce ſupply a better*.' Effectus autem ejus ſalubriores reddentur, ſi per ſuccum aurantiorum, limonum, vel elixir vitrioli, magis acidum efficiatur, et aromatis imbuatur. In iis regionibus, ubi liquores, e ſucco pomorum †, vel pyrorum ‡ fermentato, copioſi igitur-

que

* Huxham on fevers, p. 123.

† Cyder. ‡ Perry.

ue parabiles ſunt, potum ſaluberrimum ſup-
editant, potiſſimum fermenteſcentes, cum aërem
er fixum, quem contineant, proceſſui putrido,
rimis in viis pergenti, efficacius occurrant. In
auperculis, qui ob tenuitatem vinum aliosque
quores comparare nequeunt, cereviſia Londi-
enſis vetuſta *, et cereviſia fortior †, ſunt adhi-
endae.

*Aëre fixo.*—Si fides nuperis obſervationibus
ultorum eruditorum, et philoſophorum et me-
icorum, habenda eſt, aër fixus multum in mor-
is auxilii promittit, et attentionem majorem,
uam quae ei a multis medicis in praeſentia im-
enditur, mereri videtur. Vires antiſepticas po-
ntes habere compertus eſt, non tantum res ad-
erſus putredinem tutas reddere, ſed jam putri-
as corrigere, et dulces rurſus efficere, valens.
bſervationes quaedam a ſe factae doctum et in-
eniosum Prieſtleium, philoſophum, cui multa, et
a ſummi momenti, debeat ſcientia, ad ſuaden-
um, ut periculum hujus in febribus putrida di-
rrhoea ſtipatis, ſub forma enematum faceret, im-
ulerunt. Succeſſus proſper plus quam votis re-
pondit. Heius, chirurgus celebris, et vir, cui
mma fides ſit habenda, cuique primum Prieſt-
leius

* Porter. † Strong ale.

leius ſententiam ſuper hoc argumento ſuam patefecit, primum ejus periculum in viro, cui Lightbowne nomen eſt, fecit, et cum ſucceſſu tam proſpero, ut ad multa alia, quae ad idem firmandum et illuſtrandum contulerunt, conanda fuerit impulſus *.

Haec forſitan non unica hunc adhibendi ratio eſt. Nonnullis in exemplis forſitan conveniret, aegrotum in atmoſphaera, aëre fixo repleta collocare, ut aërem hujuſmodi inſpiraret, et, cum applicatio frigoris tonica neceſſaria eſt, vaſis cutis abſorbentibus, cum fructu fortaſſe aër ejuſdem generis poſſet admoveri.

Alia eum adhibendi ratio eſt ea dare, quae multum hujuſce aëris continent, qualia ſunt liquores fermenteſcentes, vina recentia, cereviſiae diverſae, aqua eo per artem imbuta. Cum vinum diluere neceſſarium eſt, ſi ſigna putredinis acceſſerunt, aquam eo bene ſaturatam adhibendam putamus; quoniam maximas eorum virtutes hoc modo nobiſmet comparabimus, et potio aegrotantis, quo plus aëris fixi continet, eo efficacior eſſe reperietur. Vir mihi amiciſſimus, ſupra relatus, Heius chirurgus Leedenſis celeberrimus, febres

* Vid. Prieſtley's obſervations on air, vol. 1. p. 292.

febres, ſignis putredinis ſtipatas, in ſua vicinia non frequenter per aliquot annos graſſatas, eſſe notato, in literis, quas ad me nuper ſcripſit, ſequentia refert: ‘ I ſtill continue to give fixed air internally, in putrid fevers, in every way that it can conveniently be adminiſtered; in water ſtrongly impregnated with it, ripe fruits, ſuch as oranges, &c. briſk made wines, and wort, if the patient be coſtive.’

Dum aegrotus convaleſcit, ſumma cura nunquam non adhibenda, ut reditus febris, cujus periculum per debilitatem, a febre priore factam, quam plurimum adaugeretur, praecaveatur. Nihil autem hoc efficacius praeſtat, quam omnes cauſae remotae diligentia ſumma vitatae, uſus corticis Peruviani liberalis et continuatus, diaeta generoſa nutriens, modica exercitatio, et, ex intervallis idoneis, balneum frigidum.

FINIS.